

Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové jako soudkyně zpravodajky, soudkyně Lucie Dolanské Bányaiové a soudce Jiřího Přibáně o ústavní stížnosti R. K., zastoupeného JUDr. Pavlem Fišerem, advokátem, se sídlem Benešovo nábřeží 3954, Zlín, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. října 2023, č. j. 8 Tdo 876/2023-395, rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci ze dne 6. dubna 2023, č. j. 55 To 43/2023-339, a rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 3. ledna 2023, č. j. 4 T 17/2022-283, za účasti Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci a Okresního soudu ve Vsetíně, jako účastníků řízení, a Nejvyššího státního zastupitelství, Krajského státního zastupitelství v Ostravě - pobočky v Olomouci a Okresního státního zastupitelství ve Vsetíně, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti a obsah napadených rozhodnutí

1. Napadeným rozsudkem Okresní soud ve Vsetíně uznal stěžovatele vinným ze spáchání přečinu ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku. Toho se podle okresního soudu stěžovatel dopustil, stručně řečeno, tím, že dne 4. 9. 2021 okolo poledne v lese řezal pilou strom, aniž by zajistil bezpečnost osob pohybujících se na přilehlé turistické stezce v prostoru ohroženém kácením stromu, a to zejména tím, že místo řádně neoznačil a nepřibral k doзору práce další poučenou osobu, čímž porušil prevenční povinnost podle § 2900 občanského zákoníku. Na turistické stezce zasáhly větve padajícího stromu běžkyni, která utrpěla zranění vylučující její pracovní schopnost po 14 dní, k běžkyni připoutaného psa kmen spadlého stromu usmrtil. Za to okresní soud stěžovatele odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání 3 měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 1 roku, a uložil stěžovateli nahradit poškozeným škodu a nemajetkovou újmu. Poškozenou běžkyni odkázal s částí nároku na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. K odvolání stěžovatele a poškozené běžkyně Krajský soud v Ostravě - pobočky v Olomouci rozsudek okresního soudu zrušil ve výroku o náhradě škody a nemajetkové újmy a nově rozhodl o mírně jiných částkách, které je stěžovatel povinen poškozeným nahradit. Ve zbytku rozsudek okresního soudu neměnil. Obhajobu stěžovatele neshledal opodstatněnou. Stěžovatel těžil dřevo v sobotu odpoledne u turistické stezky. Měl proto povinnost zajistit nad těžbou dozor podle § 7 odst. 4 nařízení vlády č. 339/2017 Sb., o bližších požadavcích na způsob organizace práce a pracovních postupů při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru (dále jen "nařízení vlády č. 339/2017 Sb."). To neučinil, čímž porušil svou prevenční povinnost podle § 2900 občanského zákoníku. Vyvěšení varovných cedulí "Pozor těžba", jejich údajné nerespektování poškozenou, ani neoznámení organizátorů závodu vlastníku těžného pozemku o probíhajícím závodu zprostit stěžovatele trestní odpovědnosti nemohou, byť posledně uvedenou skutečnost krajský soud zohlednil při rozhodnutí o náhradě škody.

3. Dovolání stěžovatele Nejvyšší soud jako zjevně neopodstatněné odmítl. Souhlasil se závěry obou soudů nižších stupňů, které podle něj provedly dokazování v dostatečném rozsahu a své skutkové i právní závěry pečlivě a srozumitelně odůvodnily.

II.

Argumentace stěžovatele

4. Stěžovatel podává proti shora označeným rozhodnutím ústavní stížnost. Tato rozhodnutí podle něj porušují jeho základní práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 14 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

5. Skutková zjištění a právní závěry obecných soudů jsou ve vzájemném extrémním rozporu, neodpovídají provedeným důkazům a nepostačují pro závěr o vině stěžovatele. Stěžovatel prováděl běžnou těžbu, která nevyžadovala dozor další osoby. Je neproveditelné, aby stěžovatel zajistil při těžbě dřeva u turistické stezky vždy dozor jinou osobou. Osoba provádějící dozor by ani nastalému následku nezabránila, neboť by neměla žádné pravomoci k činění nutných opatření. I znalec uvedl, že stěžovatel nemusel mít při těžbě zajištěn dozor a že neporušil povinnost plynoucí z právního předpisu. Postup stěžovatele označil znalec za standardní s optimálním dohledem. Obecné soudy nemohly tyto závěry zpochybnit, aniž by ustanovily nového znalce. Nejvyšší soud nadto dovedl z výpovědi znalce jiné závěry (porušení právních předpisů stěžovatelem), ačkoliv ze znaleckého posudku nevyplynají. Stejně tak Nejvyšším soudem dovozený závěr o tom, že policisté a svědci cedule upozorňující na těžbu neviděli, nezohledňuje zjištění, že si ceduli všimnout z různých důvodů ani nemohli. Ani tvrzení Nejvyššího soudu, že výstražné cedule nejsou viditelné na fotodokumentaci z místa skutku, neodpovídá skutečnosti.

6. Ustanovení § 2900 občanského zákoníku dopadá pouze na komisivní jednání, nikoliv na omisivní jednání nebo nedbalostní jednání. Stěžovateli je přitom kladeno za vinu právě omisivní jednání. Stěžovatel se choval tak, jako by se chovala průměrně rozumná osoba v obdobné situaci. Dosud pracoval bez excesu.

7. Stěžovatel coby dřevorubec nemůže nést odpovědnost za neukázněné chování osob vstupujících do těžebního prostoru. V dané věci byla turistická stezka součástí těžebního prostoru. Z opatření obecné povahy Ministerstva zemědělství č. j. 17110/2020-MZE-16212, které obecné soudy opomenuly vyhodnotit jako důkaz, plyne absolutní zákaz vstupu do těžebního prostoru. Tuto povinnost, stejně jako povinnost obezřetnosti uloženou lesním zákonem poškozená porušila. Musela přitom slyšet hluk pily. Svou prevenční povinnost porušili též organizátoři závodu, kteří vedli trasu přes místa označená zákazem vstupu a neměli ke konání závodu souhlas vlastníka lesu a orgánů státní správy lesů, v důsledku toho stěžovatel o konání závodu nevěděl. Pokud by svou povinnost organizátoři závodu neporušili, stěžovatel by těžbu odmítl a k nešťastné události by nedošlo.

8. Obecné soudy měly uplatnit zásadu subsidiarity trestní represe. Dále v řízení došlo k porušení kontradiktornosti trestního řízení, opomenutí důkazů, pochybení policejního orgánu při zajištění místa skutku a nesprávnému právnímu hodnocení smluvního vztahu stěžovatele při těžbě dřeva.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

9. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení podle zákona o Ústavním soudu. Dospěl k závěru, že v části, která směřuje proti výroku rozsudku okresního soudu o náhradě škody a nemajetkové újmy, který následně zrušil a nahradil krajský soud, není Ústavní soud k projednání ústavní stížnosti příslušný, neboť nemůže přezkoumávat a rušit rozhodnutí, které bylo zrušeno.

10. Ve zbývajícím rozsahu byla ústavní stížnost podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je řádně zastoupen (§ 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu). Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpal všechny zákonné prostředky k ochraně svých práv.

IV.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

11. Ústavní soud nesdílí stěžovatelův názor, že by skutkové či právní závěry obecných soudů překračovaly meze ústavnosti.

12. Ustanovení § 7 odst. 4 nařízení vlády č. 339/2017 Sb. stanoví povinnost zajištění dozoru nad těžbou dřeva v případech, že je práce konána u značených turistických tras. Jde o racionální požadavek, který má zajistit bezpečnost při práci, tedy mimo jiné ochránit život a zdraví osob pohybujících se na turistické trase, která spadá do těžebního prostoru. O jeho důvodnosti svědčí i chování stěžovatele v dané věci. Stěžovatel před konečným pokácením stromu zkontroloval, že se na turistické trase nikdo nepohybuje (bod 4 rozsudku okresního soudu). Musel si být proto vědom rizik plynoucích z kácení stromu v blízkosti turistické trasy, jakož i toho, že v kritický

moment nemohl sám požadavkům bezpečnosti práce dostát, neboť neviděl celý prostor v okolí dopadu stromu (bod 26 rozsudku okresního soudu). Právě koordinaci kácení stromu s pohybem turistů na trase má zajistit dozor těžby. V případě, že by jeho pokynů turisté pohybující se na trase neuposlechli, nesli by případné následky sami. Ústavní soud si je přitom vědom toho, že praxe stěžovatele a jiných dřevorubců nemusí požadavkům nařízení odpovídat, tato skutečnost však stěžovatele zprostit trestní odpovědnosti nemůže. Nadto z rozhodovací praxe soudů plyne, že obecně dřevorubci požadavek nařízení respektují (usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 1446/2017).

13. Dospěl-li znalec ustanovený v řízení k jinému výkladu právní normy, na což navázal právním hodnocením jednání stěžovatele, je třeba zdůraznit, že znalci nepřísluší posuzovat otázky právní. Učiní-li tak, není jeho posudek nepoužitelný, ale soud je povinen provést vlastní právní posouzení (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1361/2021, bod 27). V dané věci k pochybení znalce přispěly již některé nesprávně zadané otázky znalci okresním soudem. V rozsahu, v jakém znalec na tyto právní otázky odpověděl, nebyl jeho posudek použitelný a obecné soudy se od něj mohly (a měly) odchýlit, ve zbylém rozsahu jeho využití nic nebránilo. Ústavněprávně relevantní pochybení nelze shledat ani v dezinterpretaci závěrů znalce Nejvyšším soudem, neboť jeho konečný závěr o porušení povinnosti zajistit dozor stěžovatelem je správný. Ústavní soud proto souhlasí s obecnými soudy, že stěžovatel porušil svou prevenční povinnost již jen tím, že nezajistil při těžbě dřeva dozor. Dále se již nevěnoval námitkám stěžovatele k umístění výstražných cedulí, neboť jejich posouzení nemohlo zvrátit předchozí závěr.

14. Obecné soudy stěžovateli řádně vysvětlily, že je mu za vinu kladen skutek, který spáchal svým konáním - pokácením stromu bez požadovaného dozoru, nikoliv opomenutím (bod 19 usnesení Nejvyššího soudu, bod 27 rozsudku krajského soudu). Stěžovatel ostatně na podporu opačného závěru nic konkrétního neuvádí a nesprávně spojuje nedbalostní trestný čin jen s omisivním jednáním.

15. Povinnost poškozené nevstupovat do místa těžby, ať již plynoucí z opatření obecné povahy či z lesního zákona, obecné soudy vzaly na vědomí (bod 24 rozsudku krajského soudu, bod 33 rozsudku okresního soudu). V dané věci však nebylo zjištěno, že by poškozená tuto povinnost vědomě porušila (bod 19 usnesení Nejvyššího soudu). Navíc, i pokud by vědomě do prostoru těžby vstoupila, zanedbání prevence ze strany stěžovatele by bylo stále významnější a vedlo by k závěru o jeho trestní odpovědnosti (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 1446/2017). Stejný závěr platí pro porušení prevence organizátory závodu. Jejich prokázané pochybení stěžovatele trestní odpovědnosti nezbavuje, ale je zohledněno při uložení povinnosti nahradit škodu.

16. Opodstatněnou není ani námitka stěžovatele, že obecné soudy měly na jeho věc aplikovat zásadu subsidiarity trestní represe. Obecné soudy srozumitelně odůvodnily, proč chování stěžovatele dosahuje potřebného stupně společenské škodlivosti (bod 21 usnesení Nejvyššího soudu). K ostatním námitkám stěžovatele zmíněným na str. 19 jeho ústavní stížnosti lze uvést, že tyto stěžovatel nijak nekonkretizuje a není rolí Ústavního soudu jeho argumentaci domýšlet či dohledávat.

V.
Závěr

17. S ohledem na uvedené Ústavní soud neshledal, že by obecné soudy svými rozhodnutími porušily ústavně zaručená práva stěžovatele a ústavní stížnost odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný [§ 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 12. prosince 2024

Daniela Zemanová v. r.
předsedkyně senátu